

KATRINA KAMMARMUSIKFESTIVAL

ÅLAND 5–8 AUGUSTI 2026

Biljetter: Entrébiljett till Ålands konstmuseum

”Konsten att vara bröder”

fredag 7.8.2026 kl. 12.00 i Ålands konstmuseum

Karl Johann Lattikas

V

För fem slagverkare och fem silverpelare

Uruppförande

Jack Mattsson / Kim Jansson

Sånger från Katrina

Philip Glass

I. Águas da Amazônia

I. Japurá River

II. Xingu River

III. Madeira River

IV. Amazon River

Jack Mattsson / Kim Jansson

Cavatina

Arvo Pärt / Vambola Krigul

Fratres

Marc Mellits

Gravity

Estonian Percussion Group: Karl Johann

Lattikas, Lauri Metsvahi, Tiit Joamets,

Karl Martin Tombak

Kim Jansson

passion möter professionalism

KULTURFÖRENINGEN KATRINA

INTRODUKTION TILL PROGRAMMET FÖR ”KONSTEN ATT VARA BRÖDER”

De estniska slagverkarna är inte främmande för nya utmaningar. I februari förra året genomförde de framträdanden i samtliga av Estlands tio största städer inom bara 24 timmar! En slående bild av ung estnisk kulturentusias.

När slagverksensemblen från Estland i dag stilenligt inleder med ett nytt verk av en av sina medlemmar och grundare, **Karl Johann Lattikas** (1994–) har han ställts inför ett annat slags utmaning. Ensemblens instrumentarium är utökat med en alldeles ny ljudkälla, nämligen med silverpelarna i ålänningen Markus Kähres pågående utställning. Den estniska kvartetten utvidgas i denna komposition *”Musik för fem slagverkare och fem silverpelare”*, till fem musiker. Den förstärks i detta fall med *Kim Jansson*, själv perkussionist och lärare vid Ålands musikinstitut.

Enligt Jansson innebär slagverk ”allt som går att slå på”. För den gästande estniska ensemblen har han nu arrangerat musikaliskt material ur Jack Mattssons musik till musikdramat *Katrina*: ett knippe sånger och en cavatina. Kompositören **Jack Mattsson** (1954–2007) tarvar knappast någon presentation på Åland. *Katrina*, baserad på Sally Salminens älskade berätt-

telser, och *Åländskt Requiem* är numera självklara delar av öns egen kulturskatt. Kompositören Mattsson hade emellertid många andra strängar på sin lyra. Han var både sångare och flöjtist, samt framför allt kapellmästare under tjugo år på Svenska Teatern i Helsingfors.

Innan han där ställde sig i teaterdiket satt han emellertid länge som kantor på orgelläktaren i Jomala och komponerade också för orgel. Mattssons tidiga död lämnade ett tomrum i finlandssvenskt musikliv.

Philip Glass (1937–) växte upp i Baltimore där hans mor efter andra världskriget organiserade hjälp för inflyttade överlevare efter nazisternas härjningar. Hans

judiska förfäder hade själva emigrerat till USA från Lettland och Ryssland. Sitt musikintresse grundade han i faderns skivbutik och under långa kvällar tillsammans med sin musikälskande far vid grammofofonen. Efter examen från Juilliard School of Music begav han sig 1966 till Paris där han under två år kom att studera för *Nadia Boulanger*.

Tidens förhärskande strömningar lockade honom inte överhövan, i stället började han fascineras av den nya filmmusikens villkor och möjligheter. Väl tillbaka

*Enligt Jansson innebär slagverk
”allt som går att slå på”*

i USA arbetade han dock i en flyttfirma, installerade tvättmaskiner och körde taxi. Komponera fick han göra på lediga stunder.

Med tiden blev hans musik dock så känd och erkänd att han kunde avstå från brödjobb.

Hans hart när ofattbart digra verk- förteckning uppvisar idag närmast barocka dimensioner. I början av 1970-talet bröt han med modernismen och kom att tillsammans med Steve

Reich introducera minimalismen, bland annat med piano-stycket *I+I* och *Musik i form av en*

fyrcant (tillägnad Erik Saties minne). Han reser outröttligt omkring i världen och har intresserat sig för orientalism, indisk buddhism och fornegyptiska religioner.

1993 skrev han för den brasilianska dansgruppen Grupo Corpo "*Amazonias vatten, sju eller åtta stycken för en balett*". Varför sju eller åtta? Till en början var de nämligen inte ens så många och de var skrivna för piano, men i form av skisser och tillägg fortsatte de att utvecklas och transformeras under sex år i dansgruppens repertoar.

De slutligen nio styckena har sedan dess arrangerats på olika sätt; *Amazonias* blev det första stycke av Glass som han inte arrangerade själv. De olika satserna är alla namngivna efter floder i Amazonbäckenet och uppvisar inslag av klassicism, jazz och new age.

Arvo Pärt (1935–) började redan som trettonåring att experimentera med det höga och låga registret i familjens piano – mittpartiet var nämligen skadat. Hans lärare Heller lär ha sagt om sin elev att "*bara han skakade på ärmen föll det ut noter*".

Pärts kända "tintinnabulum" var på tal redan under gårdagens konsert. "*Fratres*" är det första helgjutna exemplet (1977) på denna teknik som har fått sitt namn

efter de klocklika dissonanser (tintinnabuli = små klockor på latin) som uppstår mellan stämmorna och som

Efter att ha gjort sig omöjlig i sovjetiska konsertsalar vände sig Pärt mot gregoriansk musik och mot den tidiga polyfonin före renässansen.

påminner om ljudet av små klockor. Efter att ha gjort sig omöjlig i sovjetiska konsertsalar vände sig Pärt mot gregoriansk musik och mot den tidiga polyfonin före renässansen.

Han själv har beskrivit sitt skapande som ett sökande efter att "*se klart och befria sig från det överflödiga*". I detta sökande efter renhet gick han ännu längre och såg i Benjamin Britten ett vackert föredöme.

Fratres betyder "bröder". Stycket är trestämmigt och kan spelas – och har spelats – i snart sagt vilka instrumentkombinationer som helst. En över- och en understämma rör sig längs en d-mollskala medan en mellanstämma använder sig av treklängen i a-moll.

Liggande s.k. borduntoner A och E hörns hela stycket igenom.

Fratres hör till Arvo Pärts mest spelade verk och har kommit till användning som musik i ett femtontal internationella filmer. Det har betecknats som "en förhäxande

skiftande strukturer som faller och för-
enar sig med ständigt ökande hastighet,
frammanande en känsla av gravitation, av
dragningskraft neråt och inåt.

För övrigt är Mellits grundande medlem av något som på svenska kunde heta Föreningen Tonsättare med Sunt Förnuft.

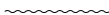
serie variationer på ett sex takter långt tema, kombinerande febril aktivitet med sublim stillhet".

Marc Mellits (1966–) föddes också han i Baltimore, men lever nu Chicago. Hans musik har karakteriserats som påverkad av minimalism och rockmusik – kanske representerar den ett slags postminimalism. Stycket *Gravitation* tillkom år 2013 och fick sin titel när tonsättaren upptäckte hur musiken skapade ett intryck av djup och av fallande, av hur den liksom sög in mot ett centrum. Enligt honom förekommer

Mellits tillämpar entusiastiskt liknande strukturer i musik för slagverkare. "Sånt går slagverkare i land med. Plötsliga tempoväxlingar, snabba taktväxlingar och accelerandi... PANG – byt tempo! Det är spännande att se slagverkare göra det."

Förtroendefullt skriver han gärna utmanande svåra partier med adress till utvalda slagverkare.

För övrigt är Mellits grundande medlem av något som på svenska kunde heta Föreningen Tonsättare med Sunt Förnuft. Där trakterar han däremot klaverinstrument.

ESTONIAN PERCUSSION GROUP

Estonian Percussion Group har varit aktiv sedan 2020 och består av fyra framstående estniska slagverkare: **Karl Johann Lattikas, Lauri Metsvahi, Tiit Joamets** och **Karl Martin Tombak**. Kvartettens repertoar är mycket bred och sträcker sig från gamla goda slagverksklassiker till välkända verk från barock till rock.

Ensemblen har satt som mål att berika slagverksrepertoaren. För detta ändamål samarbetar de med estniska kompositörer och beställer nya verk från dem.

Under ensemblens korta existens har kompositörerna Pärt Uusberg, Alisson Kruusmaa, Robert Jürjendal, Kristjan Randalu, Siim Aimla, Riho Esko Maimets, Madli Marje Gildemann och Evelin Seppar skrivit nya verk för den. Medlemmarna i ensemblen är inte bara arrangörer, utan

komponerar även vid behov. Eftersom de också är intresserade av jazz och rockmusik framför de guldkorn och hits från denna genre när det är möjligt.

Kvartettens första konserter, med titeln "The Beauty of the Beat", ägde rum hösten 2021, i samarbete med Eesti Konsert, med framträdanden på Pärnu konserthus och Estonia Concert Hall (inklusive premiären av Pärt Uusbergs "Sina ..." och musik av Aurél Holló, David Hildebrandt, Thierry De Mey, Pius Cheung, Nebojša Jovan Živković, Peter Martin, Minoru Miki, Lauri Metsvahi och Argo Vals).

Sensommaren 2022 spelade de på Buxtehude International Music Festival i Tyskland. År 2023 blev den estniska slagverksgruppen utvald för ett tvåårigt instrumentalensembleresidens av Estlands kulturfond.

KIM JANSSON

Kim Jansson från Mariefhamn undervisar vid Ålands musikinstitut. Han har dubbla examina i slagverk och pedagogik från Åbo Konservatorium och har deltagit i ett antal mästarkurser i flera länder.

Kim har spelat med många av de professionella symfoniorkestrarna i Finland och Sverige, samt varit solist med flera av dem. Anställd som stämledare i bl.a. Flottans Orkester, Wegelius Wind Orchestra och Wegelius Symphonic Band samt på flera av de professionella institutionsteatrarna och har uppträtt i ca 30 länder på fyra kontinenter, bl.a. på många slagverksfestivaler såsom världens största, PASIC i USA.

Grundare och första president för Percussive Arts Society Finland samt tidigare styrelsemedlem i Drummers' Association of Finland. Kim har medverkat på tiotals cd-skivor, bl.a. på den första slagverks-cd:n i Finland, samt på ett 30-tal produktioner för radio och TV.

Kim har skrivit ett tiotal undervisningsböcker i slagverk samt ett hundratal musikarrangemang, är aktiv som frilansare i olika sammanhang nationellt och internationellt, och är en av de internationella pedagogerna i Nordiska Talangskolan.

Kim är också enda europeisk agent för ett antal cymbalmärken som han distribuerar vi sin hemsida.

